

János Szurcsik

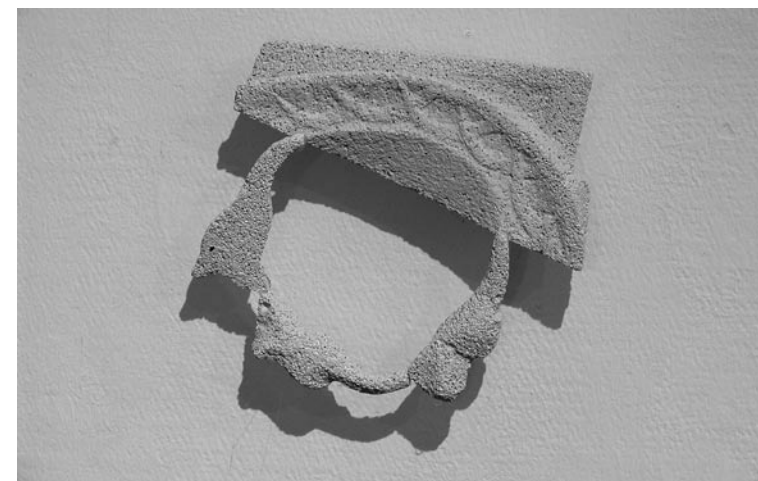
Objektumok a térben

Nagy Szilvia

Objekt –
a VIII. Miskolci Művésztelep
kiállítása a Miskolci Galéria
Városi Művészeti Múzeum
Kamaratermében,
2009. augusztus 10–26.

Van egy kedvenc köztéri tárgyam, aminek nincs neve. Legalábbis így tűnik, hiszen számtalanszor felvázolom ismerőseimnek, ráismernek, de megnevezni nem tudják. Most valahogy hasonlóan érzem magam: egy térben állok, körülöttem nehezen azonosítható objektumok. Tudom, hogy műtárgyakról van szó, hiszen egy galériában vagyok, a kontextus tehát adott, ehhez mérten kell viszonyulnom vizsgálódásom tárgyaihoz, de még így is nehéz beszélni az itt látható tárgyi világról. Megnevezhetem őket anyag, méret, technika, funkció alapján, de a lényegükhöz ez nem visz közelebb. Természetesen ezzel sem mondok semmi újat, hiszen a vizualitás szóban és írásban való megjeleníthetetlenségének kérdése Foucault óta az általános művészeti diskurzus része. Hétköznapi interakcióink során a tárgyak megnevezésével általában feltárjuk valójukat, funkciójukat, jelentésüket és rendeltetésüket. A nyelv a dolgok megnevezésében hordozza a megoldásukat is, de mi történik akkor, ha valamit nem tudunk megnevezni? Vagy ha alak utáni megnevezése félrevezető? Beszélhetünk-e hegyről Tarr Hajni munkája láttán és madárfészekről Karácsonyi László Attila alkotása esetében? Nem a tökéletes reprezentáció filozófiai problémájának fejtegetése ez, sokkal inkább a név által meghatározottság paradoxona, és az abból való kitörési kísérlet.

Talán ez a kísérleti szándék jelenik meg Szász György alkotásai esetén. *Címre vízió* sorozatában a művek elméleti alapját azok a talált címek képezték, melyek az „eredeti” alkotások ismeretének hiányában egy újfajta művészi kreativitásnak és értelmezésnek adtak lehetőséget az alkotótevékenységen keresztül. Így lett például a *Terroristák által megrongált díszközlajtartó* része ennek a sorozatnak, ahol korábbi munkáihoz hasonlóan új, innovatív anyagokat és módszereket használ: kísérleti szobormunkái üveglapra installálva azt az érzést keltik a látogatóban, mintha apró kis részleteket vizsgálnánk nagyító alatt. A munka mint „címre-vízió” újabb olvasati lehetőséget teremt a műveknek: betekintést kínál abba a játékos, kötöttségektől mentes nyelvi struktúrahasz-nálatba és textuális irányultságba, amely Szász György munkái-nak sajátos jellemzője.

Szász György: Címre vízió (Egy tál elefánt hirdetősi felülettel)

Kokesch Ádám iparvilág-miniatűrjei, törékeny, apró szondákat és épületmakketeket imitáló plexi és műanyag tárgyai általában olyan „haszontalan” anyagokból nőnek ki, mint számítógéppalkatrész-csomagolások, ahol az áttetsző műanyagfelületek tagoltsága lehetőséget ad a kreatív elme kalandozásaira, belelátásaira. Az ipartelep tájképe, melyet legtöbbször csak képekről vagy távoli tájkép-részletként ismerünk, minthogy e létesítmények lakóhelyeinktől általában távolabb, őrzöten, elzártan helyezkednek el, egybefolyik mindennapi tárgyaink háttértartományával. Titokzatos egységességük, barikádszerű védettségük bekerül a privát zónánkba, egyfajta mikro-utópiavilágként lépve be hétköznapjainkba. A kiállításon szereplő művek az absztrakt, monokróm festészet talajáról indulnak. A gyári figyelőrendszereket idézik, de egyfajta megfordított helyzetben: úgy tűnik, itt a megfigyelés tárgya figyel a megfigyeltre. A monosztróp-ábrák tükröként hatnak, mintha egy rendszeren áthaladva visszatükröződésünk ilyen tiszta kis egységekre lenne bontható, elkülöníthető.

Kokesch Ádám: Segélykérő állomás

Karácsonyi László Attila általában különös tárgyi világgal dolgozik: eddigi munkái festőrobotoktól a trófeáig terjednek, bár akít „hypo”-realista festőként és médiaművészként is jellemezhető. Környezet adta tárgyakkal dolgozik: talált vaslemezek és popszegecsek találkozási pontja vezetett el intallációja megalkotásához, ami formailag egy női bikinit mintáz, s méltó párjaként említhető lovagipáncél-diplomamunkájának. A kiállításon szereplő *Műemlékmű*-sorozat vegyes technikával készült, módosított talált tárgyakon alapuló munkák sora, ahol az emlékmű alapjául szolgáló ytong-emelvényeken bogarak és emberek közjátékai, találkozásai figyelhetőek meg: egy katona trófeaként magasba emeli a napként fénylő szkarabeuszt, míg máshol egy robot meditatál tökéletes lótuszülésben. Munkái gyakran interaktív,

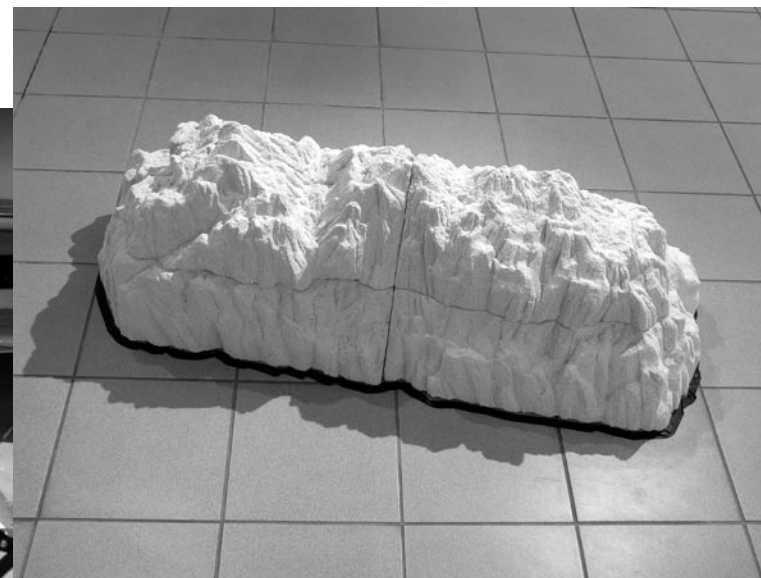
robotszerű képződmények, mint az itt látható madár, ahol a méretek játékával a kedvesség és ártalmatlanság illúziójával megszólaló csicsergő madárénekek egy katonából épített fészket őriz. Ugyanígy interaktív mozgással tűnik szemünkbe a csacsi, önmaga ytong-párjával táncolva/hadakozva, ami a festőrobotokkal rokonítható.

Karácsonyi László Attila

Tarr Hajnalka konceptuális installációi a megtartás-elengedés vonalai mentén rajzolódnak. Munkáiban azt a nyugópontot keresi, ahol a dolgok megtalálják a világban kijelölt helyüket, ahol képesek önmaguk sosszerű tükröképpel szembesülni, a körülöttünk levő környezetet belenyugvással, elfogadással kezelni. Mint korábbi munkáiból levontuk a konklúziót: a falak lehetnek áthatolhatóak, nem zárják le végérvényesen a teret, de ugyanígy lehet a végtelen is rémítő a végesség meghatározhatatlansága által. A miskolci kiállításon két új munkája szerepel: az egyik az ytong téglából faragott hegye, ami magán viseli a természeti formák utánozhatatlanságának jegyeit, minta nélküli belső tájkép eleme. A hegyek hatalmas és félelmetes, kiszámíthatatlan jegyei ebből a nézőpontból nem érvényesülnek, sokkal inkább magárahagyottsága, az örökkévalóság csalóka látszatával tornyosul előttünk, de egyre fogy csendességében. A munka szerves része a hegyet határoló körvonal, amely saját határain belülre korlátozza, a megmaradásra kényszerítő megtartó erőként fogja össze a hegyet. De ha a gondolatbeli hegy eléri gondolatbeli idejének végét, csak az ijesztő körvonal marad, megtöltve a megmaradt teret a véget ért létezés hiányával. Helyspecifikus installációja a terem végén kvázi álfalként jelenik meg: posztamens-tetris, ahol egy kiállítás idejére az egyébként átnézett/lenézett, műtárgyakat hordozó jelentéktelen objektumok válhatnak kiemelt alkotássá. Egyfajta tárgy-álmom: azt játszhatjuk, hogy mások va-

gyunk. Játsszunk. Vagyunk. Tarr Hajnalka munkáit körüluggatni ez a fajta egzisztencialista kérdésfeltevés, ahol a tárgyak keresik saját világukat, önmaguk elfogadtatását.

Tarr Hajni alkotása

János Szurcsik műveiben visszatérő motívum a hajó. A kiállításon szereplő munkája egy a teret betöltő, feketére égetett, kereszt formájú hajó-szobor. A hajó-utazás gondolati kapcsolatán keresztül talán azt a mentális utat jelképezi, melyen át a művész eljutott korábbi munkáitól egy új formához. Tökéletes aprólékosan kidolgozott, pontosan megtervezett munkája a kamaraterem közepén, mintegy főhajóként helyezkedik el: egy helyzetjelölés, itt állunk, itt vagyunk, összegezzünk, hiszen megjelöltem egy x-szel a térképen. De a keresztforma az útkeresés is, ha már a hajómotívummal eljutottunk a tengerig, egyfajta tájékoztató pontként lebeghet előttünk, mint a Dél Keresztje távoli vizeken.

Egy művésztelep koncepciójának megfogalmazásakor sokszor felmerül a kérdés, vajon mi is a kéthetes együttlét célja? A művésztelep, mint ahogy azt már 8 éve nagy hozzáértéssel és alapos szervezői tevékenységgel Szabics Ágnes is szervezi, arra hivatott, hogy egy koncepció alapján a közös munka pozitív hatásainak ünneplésére invitálja a hasonló értelmezési tartományokkal dolgozó művészeket. Ennek méltó zárása általában az új munkákat felvonultató kiállítás. Ebből a leírásból azonban így még sok minden hiányzik. Legtöbbször sajnos nem kerül említésre az – a művésztelepet már egy évvel megelőző – koncepciókidolgozás, ami évenként megújult témával és névsorral a művészvilág legszélesebb spektumából invitálja meg az alkotókat. Ugyanígy – bár a művésztelep és általában a művészeti tevékenység – legnagyobb elismerésének a kiállítás megrendezése tűnik, aki már

járt művésztelepen és részt vett egy jól működő művészcsoporthoz mindennapjaiban, az láthatta, a legfőbb vonzerő a csoport miliójében kibontakozó egyéni alkotás lehetősége.

A Szabics Ágnes által szervezett Miskolci Művésztelepek azonban ennél komplexebben kezelik a művészeti együttalkotás kérdését: immár második éve művészettörténész részvételével zajlik a telep, Fenyvesi Áron aprólékos, elemző megértésével teoretikus háttérbázist ad az alkotásokhoz, végigkövetve a jelentésképződés folyamatát az alkotási folyamatban. Ily módon megnyitószemélyként sokkal mélyebb rálátással képes a művek előtörténetéről, formák és funkciók szerepéről összefoglalást nyújtani.

Megnyitóbeszédében a meghívón szereplő Duray Tibor miskolci reliefszerű mozzanatát megidézve rávilágít az „objekt” fogalmára és mibenlétére, miszerint „az objektum kiindulópontja is egy, a néző számára alig megragadható gondolat, vagy koncepció, ami nem feltétlenül szenzuálisan dekódolható, ám mindenki számára [...] világos derengésszerűséggel érzékelhető belső logikára enged következtetni, aminek köszönhetően az alkotója a világ részeit rendező új, egy új művészeti realitássá.” A reliefszerűlet, ami ennek a gondolatmenetnek a kiindulópontját képezi, egy atompályaszerkezetet ábrázol, elektronok egymással párhuzamosan-merőlegesen összekapcsolódó pályán haladnak. A fenti idézettől másfele elindulva ez a szerkezet számomra sokkal inkább azt az egymáshoz közeli, egymásra ható kapcsolatot jelképezi, ami egy művésztelep sajátos belső értéke. A közös, kéthetes alkotómunka során kialakuló dialógushelyzet a munkák, a közös kiállítás és egy kis belső univerzumban működő kontextus távlatába helyezi az itt készülő alkotásokat, s az értelmezési tartomány is ehhez kapcsolható a művészek egyéni pályájának egyfajta folytatatlanságaként.

Objektumok a térben, a címhez hűen így lehetne összefoglalóan jellemezni a VIII. Miskolci Művésztelep kiállítását. A művésztelep zárókiállítása önmagában egy olyan koncepcionális műnek tekinthető, ami a kéthetes közös munka során létrejövő, szinte teljes egészében új alkotásokat vonultatja fel. Szabics Ágnes koncepciója szerint „az »objekt« mint kategória olyan művészek munkáit írhatja le, akik konceptuális és absztrakt módon viszonyulnak egyszerre létrehozott műtárgyaikhoz, valamint az installációművészet különböző formáival kísérleteznek.” A kiállító művészek, Karácsonyi László Attila, Kokesch Ádám, Szász György, János Szurcsik és Tarr Hajnalka munkái ezen „objekt”-koncepció mentén jutottak el végső kiteljesedésükhöz: a kiállítás egységéhez. A művészek egyéni produktumaira jellemző stílusok, stílusjegyek, visszatérő formák a kísérleti szobrászat, konceptualitás, absztrakció berkeiből emelkednek, de munkáik középpontjába egységes módon az objekt, a tárgy kerül, ami a művészi absztraháló tevékenység folytán kiemelkedik hétköznapjaiból, talált tárgyak és kínai üzletek kallódó darabjai itt helyükre kerülnek, vagy éppen egy-egy címből nőnek ki magukat.

Más tárgyak pedig továbbra is a nevüket keresik, mint az a tengerpartokon, vidámparkokban látható festett falfelület, melynek segítségével a fejnek kivágott lyukon keresztül mulatságos helyzetbe kerülhet a fotóalany.